

การศึกษา : กลไกสำคัญสำหรับแก้ปัญหาความขัดแย้ง ทางชาติพันธุ์ในมาเลเซียอย่างมีเอกภาพ

Education: A Crucial Mechanism for Ethnic Conflict
Resolution and Unity in Malaysia

ประทุมทิพย์ ทองเจริญ

Pratumtip Thongcharoen

บทคัดย่อ

แม้เวลาจะผ่านมาเกือบ 20 ปีแล้วก็ตาม แต่กลิ่นอายของประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมดั้งเดิมของผู้คนหลากหลายที่อยู่ร่วมกันอย่างเป็น “เอกภาพ” ในมาเลเซีย ยังคงเป็นเสน่ห์ชวนให้ศึกษาค้นคว้าในเชิงลึก โดยเฉพาะปัญหาของพหุสังคมอันเกิดจากการอยู่ร่วมกันของคนหลากหลายเชื้อชาติ ต่างภาษา ต่างวัฒนธรรม โดยมีประเด็นการเมืองและผลประโยชน์แทรกซึมอยู่ในทุกวงการ ทุกสาขาวิชาซีพอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ซึ่งปัญหาลักษณะนี้มีได้เกิดขึ้นเฉพาะในมาเลเซียแต่พบเห็นได้ทั่วโลก ตามการพลวัตของวัฒนธรรมและการย้ายถิ่นฐานของแรงงาน ปัญหาดังกล่าวค่อย ๆ บ่มเพาะความขัดแย้ง ขึ้นมาจนกระทั่งเกิดจลาจลเมื่อวันที่ 13 พฤษภาคม ค.ศ. 1969 รัฐบาลมาเลเซียในขณะนั้น แก้ปัญหานี้โดยใช้ “การศึกษา” เป็นตัวประสานเพื่อลดทอนความขัดแย้งทางการเมืองที่เกิดขึ้น โดยมีเป้าหมายสำคัญอยู่ที่การพัฒนาทุนมนุษย์ ทั้งนี้ “ภาษา” คือ กุญแจสำคัญที่รัฐบาลมาเลเซียใช้เป็นเครื่องมือสื่อสารเพื่อสร้าง “เอกภาพ” ให้เกิดขึ้นในมาเลเซีย สอดคล้องกับวิสัยทัศน์มาเลเซีย 2020 ที่ว่า มาเลเซีย คือ หนึ่งเดียวกัน

คำสำคัญ มาเลเซีย เอกภาพ การศึกษา ชาติพันธุ์

Abstract

Although it has lasted for nearly 20 years, the ambience of history and traditional cultures of people from various backgrounds who had been living with “unity” in Malaysia still attracts academics to search for an in - depth study. In particular, the article extensively discusses the problems in a plural society which resulted from the coexistence of people from different races, languages, and cultures where political interference and conflicts of interest had unavoidably penetrated in every aspect of the society. This kind of problems did not occur only in Malaysia but was universally found as a result of cultural dynamics and labour migration. The conflicts had been incubated and finally exploded into a riot on the 13th May, 1969. To solve the problem, the Malaysian government used “education” as a tool to reduce political conflicts and to aim at human capital development. “Language” was used as a key to communicate and create “unity” in Malaysia. This concurs with the country’s Vision 2020 of a united Malaysian nation.

Keywords: Malaysia, Unity, Education, Ethnic

ความนำ

บทความชิ้นนี้ผู้เขียนอิงฐานข้อมูลจากหนังสือ “มาเลเซียเอกภาพกับการศึกษา” เป็นสำคัญ จากนั้นจึงนำมาวิพากษ์และสังเคราะห์กับแนวคิดทฤษฎีในศาสตร์ที่สอดคล้องกัน แม้ว่าหนังสือเล่มนี้จะเขียนไว้เมื่อเกือบ 20 ปีมาแล้ว แต่คุณค่าในเชิงประวัติศาสตร์และความหลากหลายทางวัฒนธรรมของเนื้อหาสาระในหนังสือเล่มดังกล่าวยังคงแจ่มชัดจวบจนปัจจุบัน ซึ่งสะท้อนการจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบและมีแบบแผนเพื่อเป็นเครื่องมือสำคัญในการแก้ปัญหาความขัดแย้งของชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในการสร้างเอกภาพและความเป็นปึกแผ่นแก่คนในสังคมจากอดีตจนถึงปัจจุบัน อย่างไรก็ตาม เนื้อหาสาระอีกครั้งหนึ่ง

การศึกษา : กลไกสำคัญสำหรับแก้ปัญหาความขัดแย้งทางชาติพันธุ์ในมาเลเซียอย่างมีเอกภาพ

ของบทความนี้ ผู้เขียนได้สอดแทรกนโยบายการศึกษาของประเทศมาเลเซียในยุคปัจจุบัน ผนวกเข้าไปในบทความ เพื่อให้เนื้อหาของบทความมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น อีกทั้งตอบโจทย์ของการพลวัตด้านการศึกษาของประเทศมาเลเซียจากอดีตจวบจนปัจจุบันโดยมีการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างความเป็นเอกภาพ

ประเทศมาเลเซียประกอบด้วยผู้คนที่อาศัยอยู่รวมกันอย่างหลากหลาย ทั้งเชื้อชาติ ภาษา และวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ได้แก่ ชาวจีน ชาวอินเดีย ชาวมลายู ชาวมุรุตชนพื้นเมือง Temair ชาวนิกิริโต ชาวยูโรเซียน รวมถึง “ชาวไทย” ที่อยู่ในรัฐที่เคยเป็นดินแดนของประเทศไทยมาก่อนแต่ถูกแบ่งแยกไปผนวกเข้ากับมาเลเซียสมัยที่อังกฤษเข้ามายึดครองอำนาจเพื่อแลกกับอิสรภาพของดินแดนส่วนใหญ่ของไทยเอาไว้ในสมัยรัชกาลที่ 5 ในหนังสือเล่มนี้มิได้กล่าวถึงชาวไทย เนื่องจากเป็นคนกลุ่มน้อยที่มีได้มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงและการขับเคลื่อนประเทศของมาเลเซียแต่อย่างใด ต่างจากชาวจีนและชาวอินเดีย ที่มีจำนวนมากกว่าชาวมลายู เจ้าของพื้นที่เดิมด้วยซ้ำ ดังนั้น จึงกล่าวถึงเฉพาะ 3 กลุ่ม คือ มลายู จีน และอินเดีย เป็นสำคัญ ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่าความหลากหลายทางเชื้อชาติและวัฒนธรรมยังคงมีอยู่ มีการผสมผสานวัฒนธรรมและถ่ายโอนวัฒนธรรมระหว่างกันเรื่อยมากระทั่งปัจจุบัน ตลอดจนการรับวัฒนธรรมตะวันตกจากอังกฤษและฮอลันดาที่เข้ามาติดต่อด้านค้าขายและมาในฐานะผู้ล่าอาณานิคม บริบทที่กล่าวมามีความคล้ายคลึงกับเหตุการณ์ในประเทศพม่าช่วงเวลาไล่เลี่ยกัน ดังปรากฏในงานของสมทรง นุ่มนวล (2559: 224 - 226) ที่กล่าวถึงการที่ผู้ปกครองจากประเทศอังกฤษในฐานะเจ้าอาณานิคมได้เกณฑ์แรงงานจำนวนมากจากประเทศใกล้เคียงโดยเฉพาะอินเดียเข้ามาเป็นแรงงานในพม่า ทำให้เกิดความหลากหลายทางชาติพันธุ์มากขึ้น กระทั่งเป็นชนวนของความขัดแย้งทางชาติพันธุ์ตามมาภายหลัง

อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนแปลงของสัดส่วนจำนวนประชากรของมาเลเซียเป็นไปในทิศทางที่สอดคล้องกับประเทศอื่น ๆ ทั่วโลก คือ มีจำนวนประชากรเพิ่มขึ้นทุก ๆ ปี จากเดิมจำนวนประชากรเมื่อ พ.ศ. 2541 มีจำนวน 22 ล้านคน ทั้งนี้ ข้อมูล ณ วันที่ 28 เดือนตุลาคม พ.ศ. 2559 รายงานว่าปัจจุบันมาเลเซียมีประชากรประมาณ 31 ล้านคน ขณะที่ประชากรโลกเกือบถึง 7,500 ล้านคน (worldometers, ออนไลน์) แน่นนอนว่าจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นย่อมท้าทายต่อการบริหารจัดการของรัฐบาลมาเลเซียทุกยุค

ทุกสมัยทั้งต่อการกระจายรายได้และการจัดสรรทรัพยากรอย่างทั่วถึง เท่าเทียม และเป็นธรรม โดยเฉพาะความเสมอภาค (equality) ที่เชื้อชาติต่าง ๆ ซึ่งอาศัยในมาเลเซีย เรียกร้องและต้องการมากกว่า “เอกภาพ”

หนังสือเล่มนี้มีเนื้อหา 4 บท ได้แก่ บทที่ 1 บทนำ บทที่ 2 ปัญหาในคาบสมุทรมลายู บทที่ 3 นโยบายการศึกษากับความขัดแย้งทางการเมือง บทที่ 4 ผลของนโยบายการศึกษาต่อสังคมมาเลเซีย สารสำคัญของบทที่ 1 บทนำ พูดถึงการเข้ามาตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนของชาวจีนและชาวอินเดียเพื่อมาเป็นแรงงานสมัยที่บริษัทอินเดียตะวันออกของอังกฤษเข้ามาทำเหมืองแร่ดีบุกและไร่ทางการเกษตร กระทั่งมีอำนาจในคาบสมุทรมลายูตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ 19 จากนั้นมาเศรษฐกิจของมาเลเซียก็อยู่ภายใต้อิทธิพลของบริษัทนี้ และมีชาวต่างชาติโดยเฉพาะจีนและอินเดียนอพยพเข้ามาเป็นแรงงานเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ในที่สุดรัฐบาลได้พยายามทำแผน “สหภาพมลายู” ขึ้น เพื่อให้เกิดเอกภาพของคนต่างเชื้อชาติต่างภาษาที่อาศัยในมาเลเซีย และได้จัดตั้งพรรคการเมืองชื่อ “พรรคอัมโน” (United Malays National Organization - UMNO) ตามด้วยการจัดตั้ง “สหพรรค” (alliance party) ด้วยความร่วมมือระหว่างพรรค อัมโน พรรคเอ็ม ไอ ซี (Malayan Indian Congress) และพรรคเอ็ม ซี เอ (Malayan Chinese Association) มีบทบาทเข้ามาบริหารประเทศตั้งแต่ ค.ศ. 1955 โดยบริหารงานภายใต้กรอบการสร้างความเป็นเอกภาพที่อังกฤษเคยวางรากฐานเอาไว้ ด้วยการใช้ภาษามลายู และภาษาอังกฤษเป็นภาษาราชการ สถานการณ์ดังกล่าวทำให้ชาวจีนและชาวอินเดียไม่พอใจ จึงได้ก่อจลาจลเมื่อ 13 พฤษภาคม ค.ศ. 1969

การกล่าวถึงปัญหาในคาบสมุทรมลายูในบทที่ 2 เริ่มจากเมื่อชาวจีนและชาวอินเดียเข้ามาทำงานเป็นแรงงานมากขึ้น ทำให้สัดส่วนของประชากรเปลี่ยนไป สัดส่วนของจำนวนประชากรแบ่งตามเชื้อชาติ แบ่งออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ ๆ ตามลำดับ คือ ชาวมลายู ชาวจีน และชาวอินเดีย สองกลุ่มหลังเรียกอีกอย่างว่า “ผู้ที่ไม่ใช่ชาวมลายู” (Non - Malays) สิทธิและสวัสดิการต่าง ๆ ของชาวมลายูได้รับมากกว่ากลุ่มที่ไม่ใช่ชาวมลายู สภาพเช่นนี้เป็นตัวจุดชนวนความขัดแย้งที่นอกเหนือจากความต่างของเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรม ซึ่ง พัชรินทร์ สวนฐิติปัญญา (2541) กล่าวถึง 2 ปัจจัยสำคัญของความขัดแย้งระหว่างชนชาติต่าง ๆ ในมาเลเซียว่าเกิดจาก 1) นโยบายการแบ่งอำนาจทาง

การศึกษา : กลไกสำคัญสำหรับแก้ปัญหาความขัดแย้งทางชาติพันธุ์ในมาเลเซียอย่างมีเอกภาพ

การเมืองและเศรษฐกิจตามเชื้อชาติ 2) นโยบายแบ่งแยกการศึกษา กล่าวคือ คนพื้นเมืองเดิมซึ่งเป็นชาวมลายูมีอาชีพทำนาและทำประมง ไม่นิยมรับจ้าง ชาวมลายูจึงผูกพันกับที่ดินทำกินในฐานะ “ภูมิบุตร” เป็นผู้ที่มีอำนาจทางการเมืองและมีสิทธิในการเข้ารับราชการ ขณะที่ชาวจีนและชาวอินเดียดำรงชีวิตด้วยการเป็นแรงงานรับจ้างและอาชีพค้าขาย จึงมีอำนาจต่อช่องทางเศรษฐกิจเป็นสำคัญ แต่คนที่ไม่ใช่ชาวมลายูมักจะเผชิญปัญหาการเก็บภาษีในอัตราที่ไม่แน่นอนซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญของการค้าขายของชาวจีนและชาวอินเดีย เพราะพวกตนไม่ใช่ชาวมลายูนั่นเอง ส่วนทางด้านการศึกษา รัฐบาลมาเลเซียขณะนั้นให้อิสระในการจัดการเรียนการสอนตามเชื้อชาติและภาษาที่ต่างกัน โดยแบ่งออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ โรงเรียนอังกฤษ โรงเรียนมลายู โรงเรียนจีน และโรงเรียนทมิฬ โรงเรียนแต่ละประเภทก็ใช้ภาษาของตนสำหรับสอนนักเรียน กระทั่งต่อมารัฐบาลได้ออกนโยบายและมาตรการให้ใช้ภาษามลายูและภาษาอังกฤษเป็นภาษาราชการ จึงสร้างความไม่พอใจแก่ชาวจีนและชาวอินเดียที่ถูกลดทอนบทบาทและสิทธิบางประการลง กระทั่งก่อจลาจลขึ้น

บทที่ 3 กล่าวถึงนโยบายการศึกษากับความขัดแย้งทางการเมือง ได้เสนอให้เห็นถึงความขัดแย้งทางการเมืองระหว่าง ค.ศ. 1949 - 1955 ความต้องการความเสมอภาคทางภาษากับความเคลื่อนไหวทางการเมืองและแนวทางการจัดการศึกษาภายหลังการจลาจลเมื่อ 13 พฤษภาคม ค.ศ. 1969 ทั้งนี้ ประเด็นทางการเมืองที่สำคัญ คือ การก่อตั้งกลุ่ม 2 กลุ่มขึ้นเพื่อสนับสนุนทางการเมือง ประกอบด้วยกลุ่มนิยม (communalism) เน้นการสร้างความเป็นเอกภาพตามเชื้อชาติของตน และกลุ่มไม่เน้นนิยม (Non - communalism) ซึ่งมองว่าการสร้างเอกภาพไม่จำเป็นว่าจะต้องเป็นชาวมลายู เป็นเชื้อชาติจีน เชื้อชาติอินเดียก็ได้ ทำให้ 2 กลุ่มนี้มีการแข่งขันทางการเมืองเพื่อแย่งชิงอำนาจกันมาโดยตลอด ขณะที่แนวทางการจัดการศึกษาภายหลังการจลาจลเนื่องจากแต่ละเชื้อชาติต่างยึดมั่นในความเป็นอัตลักษณ์ของตน ไม่ยอมปรับตัวเข้าหากัน ทำให้เกิดความแตกต่าง และความขัดแย้งทั้งประโยชน์ทางเศรษฐกิจและทางการเมืองตามมา ด้วยเหตุนี้ ผู้นำการเมืองของมาเลเซียขณะนั้นจึงได้ตั้ง “สภาปฏิบัติการแห่งชาติ” และ “สภาที่ปรึกษาแห่งชาติ” ขึ้นเพื่อสร้างความปรองดองสมานฉันท์และประสานสิทธิประโยชน์แก่กลุ่มต่าง ๆ อย่างเสมอภาคภายใต้มิติทางการเมือง สังคม และเศรษฐกิจ โดยรัฐบาลมุ่งหวังที่จะให้ภาษากลาง “ภาษามาเลเซีย” เป็นตัวกลางในการสร้างความเข้าใจและความเป็นเอกภาพของกลุ่ม

เหล่านี้ แต่ผลที่เกิดขึ้นกลับไม่เป็นเช่นนั้น เพราะรัฐบาลสามารถสร้างเอกภาพทางภาษาได้ แต่ไม่สามารถแก้ปัญหาและสร้างเอกภาพทางสังคมได้ เนื่องด้วยรัฐบาลมุ่งให้ความสำคัญกับชาวมลายูเพียงกลุ่มเดียว ขณะที่ชาวจีนและชาวทมิฬซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศกลับถูกละเลย จึงเป็นชนวนของการเกิดจลาจลในที่สุด

บทสรุปท้าย กล่าวถึงผลของนโยบายการศึกษาต่อสังคมมาเลเซีย ได้เน้นย้ำถึงความสำคัญของการศึกษาที่สามารถเปลี่ยนฐานะของคนจากอาชีพเกษตรกรรมมาเป็นรับราชการในสาขาวิชาซีพต่าง ๆ ทำให้มีหน้ามีตาทางสังคมและยกฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมได้ โดยเฉพาะอาชีพครูซึ่งถือว่าเป็นอาชีพที่มีเกียรติและรายได้ดี ด้วยเหตุนี้ ชาวจีนและชาวทมิฬจึงนิยมให้บุตรหลานมีโอกาสได้รับการศึกษาที่สูงเพื่อสอบรับราชการ ซึ่งเดิมมีการจำกัดให้อาชีพรับราชการเป็นของชาวมลายูเท่านั้น แต่ต่อมารัฐบาลเปิดโอกาสให้ชาวจีนและชาวทมิฬเข้ามารับราชการได้ในสัดส่วน 4 : 1 (มลายู 4 ส่วน ไม่ใช่ชาวมลายู 1 ส่วน) และกำหนดให้ภาษามาเลเซีย เป็นภาษาที่ใช้สอบเพื่อเข้ารับราชการ แต่กระนั้นก็ดี ยังคงมีการวิพากษ์วิจารณ์ถึงประเด็นการใช้ภาษามาเลเซียเป็นภาษาราชการอย่างต่อเนื่องถึงความไม่เสมอภาคของคนต่างเชื้อชาติ ต่อมารัฐบาลได้จัดตั้ง “โรงเรียนประถมศึกษาแห่งชาติ” เพื่อพัฒนาคุณภาพของเยาวชนชาวมลายูในท้องถิ่นเป็นสำคัญ เนื่องจากกลุ่มนี้มีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดีเท่ากับชาวจีนและชาวทมิฬที่นิยมส่งลูกหลานไปเรียนต่างแดน กลับมาก็ได้ช่วยกิจการค้าขายของตนนำความก้าวหน้าและความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจให้กับครอบครัว รัฐบาลจึงพยายามปลูกฝังความคิด อุทิศการณ์ และความต้องการของรัฐบาลผ่านไปยังครูโดยมุ่งหวังว่าจะช่วยถ่ายทอดและเผยแพร่อุดมการณ์เหล่านี้ไปยังเยาวชนได้

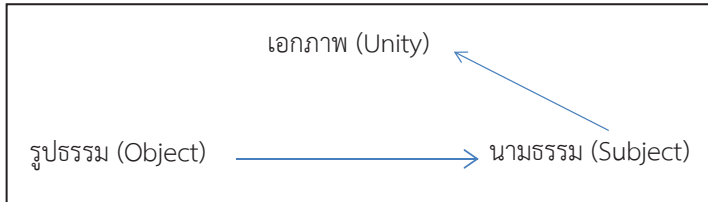
ในด้านปัญหาและอุปสรรค โจทย์สำคัญของรัฐบาลที่สำคัญยิ่ง คือ ทำอย่างไร ประชาชนที่มีความต่างทางเชื้อชาติ ต่างภาษา ต่างวัฒนธรรม ที่อาศัยร่วมกันในประเทศมาเลเซียจะมีความรักและความสามัคคี เป็นพวกเดียวกัน เป็นหนึ่งเดียวกัน แน่นนอนว่าประเด็นนี้ไม่เพียงแต่เป็นปัญหาสำคัญของรัฐบาลมาเลเซียเท่านั้น ยังเป็นปัญหาสำคัญของรัฐบาลทุกแห่งทั่วโลกก็ว่าได้ เพราะความต่างที่ว่านี้นำมาซึ่งความขัดแย้ง การแข่งขัน และการขาดเอกภาพ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อทั้งโดยตรงและทางอ้อมต่อการบริหารจัดการภายในประเทศและอาจกระทบต่อความมั่นคงของประเทศด้วย รัฐบาลมาเลเซียจึงมองว่า

การศึกษา : กลไกสำคัญสำหรับแก้ปัญหาความขัดแย้งทางชาติพันธุ์ในมาเลเซียอย่างมีเอกภาพ

“การศึกษา” ซึ่งเริ่มต้นจากโรงเรียนจะสามารถปลูกฝังเยาวชนรุ่นใหม่ให้มีความคิดเห็นและมองไปในทิศทางเดียวกันอย่างเป็นเอกภาพ

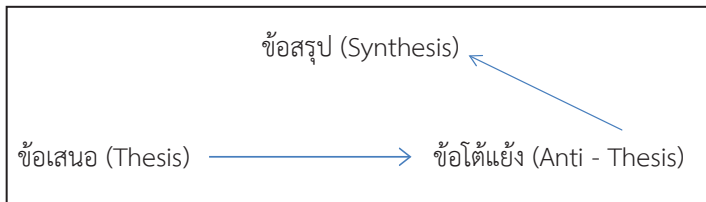
ดังนั้น จึงเห็นได้ว่ารัฐบาลมาเลเซียให้ความสำคัญกับการศึกษาแทบทุกยุคทุกสมัย ซึ่งสิงคโปร์แม้ว่าจะแยกตัวเป็นเอกเทศจากมาเลเซียแล้วก็ตามก็ได้้นำแนวคิดนี้ไปสร้างชาติเช่นเดียวกันเพราะเล็งเห็นว่าประเทศจะพัฒนาได้ก็ด้วย “ทุนมนุษย์” นั่นเอง ขณะที่เทคโนโลยีและอื่น ๆ เป็นเพียงปัจจัยรองเท่านั้น ตอนท้ายเล่ม พิชรินทร์ สวนฐิตะปัญญา (2541) ได้สรุปเนื้อหาไว้อย่างน่าสนใจ โดยเฉพาะประเด็นของการนำ “ภาษา” เป็นเครื่องมือในการสร้างชาติ โดยรัฐบาลมุ่งหวังที่จะให้ “ภาษามาเลเซีย” เป็นสื่อกลางในการสื่อสารระหว่างคนหลากหลายเชื้อชาติ ต่างภาษาต่างวัฒนธรรมที่อาศัยในมาเลเซียได้พูดคุยเรื่องเดียวกัน เข้าใจตรงกัน และอยู่ร่วมกันอย่างมี “เอกภาพ” ในทางปฏิบัติ รัฐบาลมาเลเซียยังได้นำภาษาอังกฤษมาใช้เป็นภาษาราชการ ควบคู่ไปกับภาษามลายูที่กำหนดแต่เดิมเพื่อลดความตึงเครียดของปัญหาความขัดแย้งระหว่างกลุ่มชนชาติต่าง ๆ แต่การจะรับภาษาอังกฤษมาเป็นภาษาราชการก็ได้ยอมรับแบบ 100% ซึ่งเห็นได้จากการสะท้อนผ่านตัวสะกดภาษาอังกฤษที่คนมาเลเซียมิได้สะกดคำตามแบบอย่างของภาษาอังกฤษแบบดั้งเดิม แต่ได้ประยุกต์ใช้ภาษาอังกฤษตามแบบฉบับของตนเอง ทำนองเดียวกับสหรัฐอเมริกา เช่น คำว่า University มาเลเซียสะกดว่า “Universiti” คำว่า Sciences มาเลเซียสะกดว่า “Sains” ดังตัวอย่างมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในมาเลเซียที่ชื่อว่า Universiti Sains Malaysia (USM)

ประเด็นการสร้าง “เอกภาพ” ของรัฐบาลมาเลเซีย สอดคล้องกับวิถีชีวิตของเฮเกล ดังปรากฏในงานของ สุภางค์ จันทวานิช (2557: 71 - 73) ที่กล่าวถึงหลักการผลิตและหลักการเคลื่อนไหวภายในตัวของ “ความคิด” โดยที่โลก ธรรมชาติและประวัติศาสตร์ล้วนเป็นกระบวนการของการเคลื่อนไหวและการเปลี่ยนแปลงของ “กระบวนการคิด” ที่เกิดขึ้นเองในสมมอย่างต่อเนื่อง ซึ่งหัวใจหลักของกระบวนการนี้คือ ตรรกะ (logic) ที่เชื่อมโยงระหว่าง “ความคิด” และ “ความจริง” ด้วยการทำความเข้าใจ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 วิชาวิธีของเฮเกิล
ที่มา สุภางค์ จันทวานิช (2557: 72)

จากภาพอธิบายได้ว่า ความคิดเป็นการหมุนความจริงไปสู่ความคิดด้วยการทำให้เป็นนามธรรม และเมื่อมีการหมุนกลับไป ความจริงโดยตัวมันเองก็จะกลายเป็นสิ่งที่มีตัวตน หรือเป็นรูปธรรม ดังนั้น สุภางค์ จันทวานิช (2557: 72) จึงสรุปว่าวิชาวิธีของเฮเกิลเป็นวิชาวิธีของเหตุผล (dialectic of reason) ที่เรียกว่า “consciousness in self-transformation” ซึ่งเป็นการเสนอความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน (unity) ของสิ่งที่ถูกมองเห็น (ความจริง) และผู้ที่มีอง (ความคิด) สำหรับผู้เขียนมองว่าการเปลี่ยนแปลงทางประวัติศาสตร์ของมาเลเซียสามารถอธิบายผ่านวิชาวิธีของเฮเกิลได้ว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงในประวัติศาสตร์และพัฒนาการของความคิดทางปรัชญาผ่านกระบวนการคิดเชิงตรรกะ ซึ่งมีองค์ประกอบ 3 ส่วนสำคัญ ได้แก่ 1) ข้อเสนอ (Thesis) 2) ข้อโต้แย้ง (Anti-thesis) และ 3) ข้อเสนอสรุป (Synthesis) ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 Hegelian Dialectic
ที่มา สุภางค์ จันทวานิช (2557: 75)

การศึกษา : กลไกสำคัญสำหรับแก้ปัญหาความขัดแย้งทางชาติพันธุ์ในมาเลเซียอย่างมีเอกภาพ

จากภาพอธิบายเชื่อมโยงกับบทความนี้ได้ว่า “ข้อเสนอ” ในที่นี้ ได้แก่ การที่รัฐบาลมาเลเซียพยายามสร้างความเป็น “เอกภาพ” ให้เกิดขึ้นจากความแตกแยกและหลากหลายทางวัฒนธรรมของคนต่างเชื้อชาติต่างศาสนาที่มาอยู่ร่วมกัน แต่สภาพการณ์ได้เป็นไปอย่างรัฐบาลตั้งใจไว้ เนื่องด้วยชนชาติอื่น ๆ เข้าใจว่ารัฐบาลกำลังพยายามลดบทบาทและความสำคัญของกลุ่มพวกตนลงโดยการนำภาษามลายูมาเป็นภาษาราชการ ทำให้ภาษาจีน และภาษาทมิฬ ถูกลดบทบาทลงอย่างเห็นได้ชัด ซึ่งในมุมมองของคนต่างชาติต่างภาษาเหล่านี้ พวกเขาต้องการ “ความเสมอภาค” มากกว่า “เอกภาพ” จึงพยายามทำทุกวิถีการเพื่อเรียกร้อง “ความเสมอภาค” ให้เกิดขึ้นกับกลุ่มของตนซึ่งสอดคล้องกับวิชาวิธีของเฮเกล ลักษณะ “ข้อโต้แย้ง” จะเห็นได้ว่าจุดมุ่งหมายของทั้งสองจึงต่างกัน กระทั่งความตึงเครียดลุกลามบานปลายออกไป ในที่สุดก็เกิดจลาจลท่ามกลางเมืองหลวง (กัวลาลัมเปอร์) เมื่อวันที่ 13 พฤษภาคม ค.ศ. 1969 (พ.ศ. 2512) จากนั้น รัฐบาลก็ได้ออกนโยบายเพื่อแก้ไขสถานการณ์ดังกล่าวโดยการออกกฎหมายห้ามวิพากษ์วิจารณ์ประเด็นการเมืองหลายประเด็นโดยเฉพาะเรื่อง “ภาษาประจำชาติ” ซึ่งรัฐบาลถูกมองในเชิงเผด็จการว่าการกระทำดังกล่าวเสมือนการปิดหูปิดตาประชาชน ซึ่งรัฐบาลก็ได้คำนึงจนใจต่อกรแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น ขณะเดียวกันก็มองไปข้างหน้าถึงการพัฒนาประเทศไปพร้อม ๆ กัน ส่วนนี้ คือ “ข้อสรุป” ตามแนวคิดวิชาวิธีของเฮเกล

ในปี ค.ศ. 1991 ดร.มหาธีร์ มูฮัมหมัด นายกรัฐมนตรีมาเลเซียขณะนั้น ได้กำหนด VISION 2020 เพื่อให้ประชาชนมองไปยังเป้าหมายเดียวกัน คือ การแข่งขัน การค้า และการลงทุนกับต่างประเทศและในระดับโลกแทนที่จะแข่งขันระหว่างเชื้อชาติกันเองภายในประเทศ ทั้งนี้ เป้าหมายสำคัญของวิสัยทัศน์ดังกล่าว คือ การยกระดับประเทศมาเลเซียจากประเทศกำลังพัฒนาไปสู่การเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วในปี ค.ศ. 2020 นับว่าเป็นเป้าหมายที่ท้าทายมาก เนื่องจากมาเลเซียขณะนั้นมีรายได้เฉลี่ยต่อหัวอยู่ที่ 128,000 บาท / ปี ขณะที่เกณฑ์มาตรฐานของการจะเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ประชากรจะต้องมีรายได้เฉลี่ยต่อหัว 480,000 บาท / ปี (15,000 ดอลลาร์สหรัฐฯ) ด้วยเหตุนี้ ดร.มหาธีร์ มูฮัมหมัด จึงมียุทธศาสตร์ในการพัฒนาประเทศอย่างจริงจังเพื่อเร่งการเติบโตทางเศรษฐกิจ 6% ต่อปี ซึ่งตีกแผลปิโตรนาส (petronas) สัญลักษณ์ทางการค้าและเศรษฐกิจของมาเลเซีย ทำนองเดียวกับตีกเวิลด์เทรคของสหรัฐอเมริกาในอดีตก็สร้างในช่วงเวลานั้นเช่นกัน

หากเปรียบเทียบตัวเลขการเติบโตทางเศรษฐกิจและดัชนีชี้วัดอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องระหว่างไทยกับมาเลเซีย ดังตารางที่ 1 (เกษมสันต์ วีระกุล, 2557a)

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบตัวเลขการเติบโตทางเศรษฐกิจและดัชนีชี้วัดอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องระหว่างไทยกับมาเลเซีย

ประเด็น	มาเลเซีย	ไทย
1. ความยากง่ายในการทำธุรกิจ ที่มา: ธนาคารโลก (World Bank)	6	18
2. ความโปร่งใส ไร้ออร์ปชั่น ที่มา: ดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์ปัญหาคอร์ปชั่น ค.ศ. 2013 โดย องค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ	53	102
3. ความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐาน ที่มา: World Economic Forum	29	47

ณ วันนี้ คนมาเลเซียมีรายได้เฉลี่ยต่อหัวอยู่ที่ 340,000 บาท / ปี (ขณะที่คนไทยมีรายได้เฉลี่ยต่อหัวอยู่ที่ 180,000 บาท/ปี) ตัวเลขดังกล่าวเป็นผลจากยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศตามวิสัยทัศน์ 2020 นั่นเอง (เกษมสันต์ วีระกุล, 2557a) ล่าสุด นายนาจิบ ราซัค นายกรัฐมนตรีคนปัจจุบันของมาเลเซีย ได้กำหนดวิสัยทัศน์ “1 MALAYSIA PEOPLE FIRST PERFORMANCE NOW” เมื่อ ค.ศ. 2010 (พ.ศ. 2553) หรือ “หนึ่งมาเลเซีย ประชาชนมาก่อน ผลงานต้องปรากฏ” เพื่อสร้างความเป็นเอกภาพของมาเลเซียโดยล้อตามวิสัยทัศน์อาเซียนที่ว่า “one vision, one identity, one community” ซึ่งวิสัยทัศน์ดังกล่าวถือเป็นการปฏิรูปมาเลเซียรอบที่ 2 ต่อเนื่องจากวิสัยทัศน์ 2020 ของมหาธีร์ มูฮัมหมัด ทั้งนี้ วิสัยทัศน์ดังกล่าว ขับเคลื่อนโดยยุทธศาสตร์หลัก 2 ด้าน คือ 1) การปฏิรูปการบริหารจัดการประเทศที่มุ่งเน้นโครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศเพื่อตอบโจทย์คุณภาพชีวิตของประชาชน ในเรื่องเร่งด่วน 7 ด้าน ได้แก่ การลดอาชญากรรม การต่อสู้กับคอร์ปชั่น การพัฒนาการศึกษา การยกระดับความเป็นอยู่ของผู้มีรายได้น้อย การพัฒนาชนบท การพัฒนาระบบขนส่งในเมือง และการจัดการด้านค่าครองชีพ 2) การปฏิรูปเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งเน้นการปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจ

การศึกษา : กลไกสำคัญสำหรับแก้ปัญหาความขัดแย้งทางชาติพันธุ์ในมาเลเซียอย่างมีเอกภาพ

และพัฒนาธุรกิจใหม่ ๆ เพิ่มขึ้นเพื่อให้รายได้ประชาชาติเพิ่มขึ้น โดยรัฐบาลได้ฟังความคิดเห็นจากภาคเอกชนและจัดประชุมเชิงปฏิบัติการอย่างต่อเนื่องจนสามารถระบุเป็นความจำเป็นเร่งด่วนในการพัฒนา 12 กลุ่มอุตสาหกรรม เช่น อุตสาหกรรมน้ำมัน และพลังงาน การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การเงิน การค้าปลีกและค้าส่ง ธุรกิจรถยนต์ และอะไหล่รถยนต์ การให้บริการทางการแพทย์ การให้บริการทางการเงิน การศึกษา และธุรกิจท่องเที่ยว โดยในแต่ละด้านจะมีการระบุชัดเจนถึงตัวชี้วัด เป้าหมาย และโครงการที่จะจัดทำขึ้นเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์

ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่า 2 ปีภายหลังจากที่มาเลเซียประกาศยุทธศาสตร์ 1 Malaysia รายได้ต่อหัวของคนมาเลเซีย เพิ่มขึ้นจาก 8,754 ดอลลาร์สหรัฐฯ / คน / ปี เป็น 10,432 ดอลลาร์สหรัฐฯ / คน / ปี เพิ่มขึ้น 55,374 บาท (1,678 ดอลลาร์สหรัฐฯ) ขณะที่คนไทย มีรายได้ต่อหัวเพิ่มขึ้น 22,341 บาท (677 ดอลลาร์สหรัฐฯ) ในช่วงเวลาเดียวกัน ตัวเลขเหล่านี้ทำให้มั่นใจได้ว่ามาเลเซียจะเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วภายในปี พ.ศ. 2561 ก่อนกำหนด 2 ปี (เกษมสันต์ วีระกุล, 2557b) นับว่าวิสัยทัศน์ นโยบายและมาตรการใหม่ที่เกิดขึ้นช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมาค่อนข้างเห็นผลในระยะต่อมาทำให้มาเลเซียสามารถสร้างชาติและความเป็นปึกแผ่นมั่นคงมาจนถึงทุกวันนี้

บทส่งท้าย

จากที่กล่าวมา จะเห็นได้ว่ามาเลเซียให้ความสำคัญกับการศึกษามายาวนาน ตั้งแต่สมัยยังเป็นอาณานิคมของอังกฤษก็ว่าได้ หลังจากที่ได้รับเอกราชจากอังกฤษแล้ว ผู้นำมาเลเซียก็ได้ทุ่มเทให้กับการพัฒนาประเทศอย่างเต็มที่ครอบคลุมทุกด้าน โดยเฉพาะการลงทุนทางด้านการศึกษาเพื่อพัฒนาทุนมนุษย์ในอนาคต โดยมีกรอบการศึกษาทุก ๆ 20 ปี ซึ่งปัจจุบันก็ยังมีกรอบวิสัยทัศน์นี้อยู่ โดยการระดมสมองจากนักวิชาการและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ถือเป็นสิ่งสำคัญของการมองอนาคตทางการศึกษาของประเทศ ซึ่งประเทศไทยควรเอาเป็นแบบอย่างและเล็งเห็นถึงความสำคัญทางด้านการศึกษาแก่เยาวชนมากกว่าด้านอื่น ๆ ดังสโลแกนที่ว่า “การศึกษาสร้างคน คนสร้างชาติ” ซึ่งสาระสำคัญของบทความนี้สะท้อนว่ามาเลเซียสอดแทรก “เอกภาพ” ผ่านระบบ “การศึกษา” โดยมี “ภาษา” เป็นเครื่องมือในการสร้างเอกภาพ

นอกจากนี้ จากการที่ผู้เขียนมีโอกาสไปแลกเปลี่ยนที่ประเทศมาเลเซีย ณ The School of Social Sciences, Universiti Sains Malaysia เป็นเวลา 4 เดือน (กันยายน - ธันวาคม พ.ศ. 2556) โดยการสนับสนุนทุนจากสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) พบว่าระบบการศึกษาระดับอุดมศึกษาของประเทศมาเลเซียมีระเบียบกฎเกณฑ์ที่ชัดเจนขณะเดียวกันก็มีความยืดหยุ่นในทางปฏิบัติ เน้นการประหยัดพลังงานและการรักษาสิ่งแวดล้อม (Green University) โดยการปิดไฟและอุปกรณ์ไฟฟ้าทุกชนิดในช่วงพักกลางวัน การออกแบบอาคารและสิ่งปลูกสร้างให้อยู่ร่วมกับต้นไม้เก่าแก่โดยไม่ต้องตัดต้นไม้ รวมถึงการปิดทำการในวันเสาร์ - อาทิตย์ ด้วยเหตุผลที่ว่า คือ วันหยุดพักผ่อน บุคลากรควรได้ใช้เวลาช่วงดังกล่าวสร้างความรักความอบอุ่นให้เกิดขึ้นกับคนในครอบครัว (Thongcharoen & Suttawet, 2015: 16 - 17)

ล่าสุด เมื่อช่วงปลายเดือนมีนาคมจนถึงช่วงเมษายน พ.ศ. 2559 ซึ่งเป็นช่วงที่เข้าสู่ฤดูร้อน ทางกรมมาเลเซียประกาศหยุดเรียนให้นักเรียนและนักศึกษาในวันที่มีอุณหภูมิสูงเกือบ 40 องศาเซลเซียส เพราะเป็นห่วงในสวัสดิภาพและความปลอดภัย ตลอดจนสนใจในการเรียนของผู้เรียนเป็นสำคัญ ประเด็นเหล่านี้ ประเทศไทยก็มีการพูดคุยเช่นกัน แต่ในทางปฏิบัติยังไม่มียุทธศาสตร์ที่ชัดเจนที่จะนำมาขับเคลื่อนอย่างเป็นรูปธรรม ทั้งองค์การฯ เนื่องจาก สถาบันอุดมศึกษาของไทยมีอิสระในการบริหารจัดการต่าง ๆ ด้วยตนเอง ที่สำคัญ การออกนอกระบบของสถาบันอุดมศึกษาของไทยไปสู่การเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับ (Autonomous University) ก็มีส่วนทำให้การบริหารจัดการต้องดำเนินไปภายใต้การพึ่งพาตนเองมากขึ้น ซึ่งบางกระแสมองว่าเป็นการบริหารการศึกษาที่เน้นเชิงพาณิชย์มากกว่าครั้งที่อยู่ภายใต้ระบอบราชการเต็มตัว สิ่งนี้ย่อมกระทบต่อการบริหารจัดการมหาวิทยาลัย ทั้งในส่วนของการจัดการทุนมนุษย์ (Human Capital Management: HCM) และการขับเคลื่อนให้เป็นไปตามพันธกิจทั้ง 4 ด้าน (การสอน การวิจัย การบริการวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม) รวมถึงการที่ประเทศไทยยังคงรอคอยความชัดเจนจากการปฏิรูปประเทศในหลายด้านที่กำลังดำเนินการในขณะนี้ว่าจะออกมาในรูปแบบไหน ทิศทางใด

สำหรับการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา ผู้เขียนสนับสนุนแนวคิดของประเทศมาเลเซียที่ใช้ “การศึกษา” เป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาประเทศทุกภาคส่วนอย่าง

การศึกษา : กลไกสำคัญสำหรับแก้ปัญหาความขัดแย้งทางชาติพันธุ์ในมาเลเซียอย่างมีเอกภาพ

ต่อเนื่องและเป็นระบบ นอกจากการศึกษาแล้ว ในงานของพิเชฐ แสงทอง (2559: 61 - 63) ยังระบุว่า มีการนำ “ศาสนาอิสลาม” มาใช้เป็นเครื่องมือทางสังคมและทางการเมืองในประเทศมาเลเซีย ตั้งแต่ช่วงหลังทศวรรษ 2513 ภายหลังเหตุจลาจลทางชาติพันธุ์ เมื่อ พ.ศ. 2512 ลักษณะ “อุดมการณ์ทางเลือก” สำหรับใช้ตอบโต้ลัทธิจักรวรรดินิยมและลัทธิอาณานิคมสมัยใหม่ของตะวันตก อย่างไรก็ตาม ผู้เขียนไม่สามารถตอบได้ว่าการศึกษจะสามารถแก้ไขความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในประเทศไทยช่วง 5 ปีที่ผ่านมาได้หรือไม่ ดังเช่นที่มาเลเซียได้นำมาใช้กับประเทศของเขาประสบความสำเร็จมาแล้ว เพราะประเทศไทยกับมาเลเซียมีบริบทที่ต่างกัน แต่การที่เราจะมองหลักการบริหารจัดการและแนวทางการแก้ปัญหาของเพื่อนบ้านลักษณะ “รู้เขา - รู้เรา” เพื่อนำมาปรับใช้กับระบบการศึกษาของไทยอาจมีส่วนช่วยให้การจัดการศึกษาของไทยมีความชัดเจนและมีทิศทางที่สอดคล้องกับประเทศอาเซียนยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- เกษมสันต์ วีระกุล. (2557a, 28 กรกฎาคม). ปฏิรูปมาเลเซียวิสัยทัศน์ 2020. ไทยทีวีสี ช่อง 3. 00.20 น. ใน รายการข่าววันใหม่ ช่วง AEC Insight กับเกษมสันต์. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก <https://www.youtube.com/watch?v=YNisUXRDcP8> [2558, กันยายน 26].
- _____. (2557b, 29 กรกฎาคม). ปฏิรูปมาเลเซีย 1 Malaysia. ไทยทีวีสี ช่อง 3. 00.20 น. ในรายการข่าววันใหม่ ช่วง AEC Insight กับเกษมสันต์. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก <https://www.youtube.com/watch?v=4zqJxJ-pkWY> [2558, กันยายน 26].
- พัชรินทร์ สวนฐิตะปัญญา. (2541). มาเลเซียเอกภาพกับการศึกษา. กรุงเทพฯ: มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์.
- พิเชฐ แสงทอง. (2559). “ภูเขาอาถรรพ์” และชะห์นอน อหมัด กับการกลายเป็นสมัยใหม่ในมาเลเซีย”. มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี. 8(2), 61 - 63.

- สุภางค์ จันทวานิช. (2557). **ทฤษฎีทางสังคมวิทยา** (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมทรง นุ่มนวล. (2559). “โรฮีนจา :ชาติพันธุ์และความเปลี่ยนแปลงของคนไร้รัฐ”. **มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี**. 8(2), 224 - 226.
- Thongcharoen, P., and Suttawet, C. (2015). “The construction and development of Public Administration knowledge: A state - of - the - art review of Thai doctoral dissertations”. **Asian Review**. 28(2), 16 - 17.
- Worldometers. (2016). **Current World Population**. [Online]. Retrieved from <http://www.worldometers.info / world - population/> [2559, October 28].